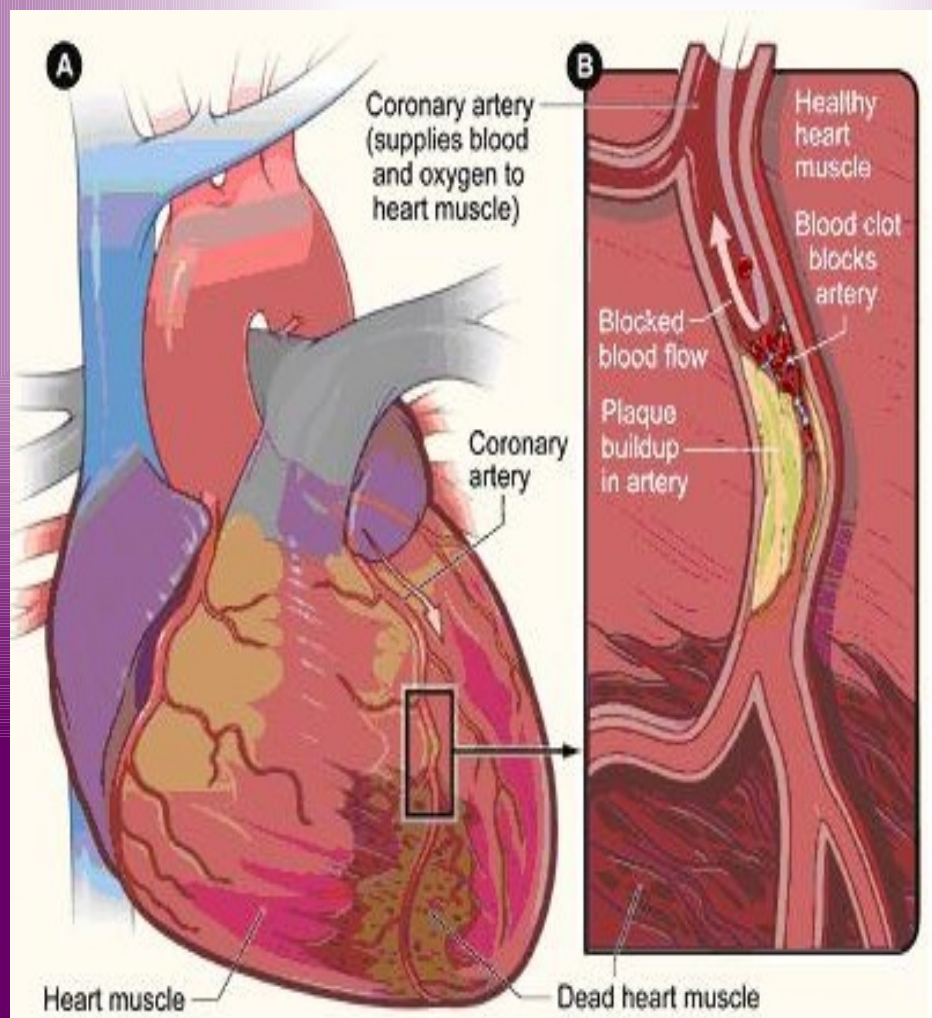

NUJNA BOLEZENSKA STANJA

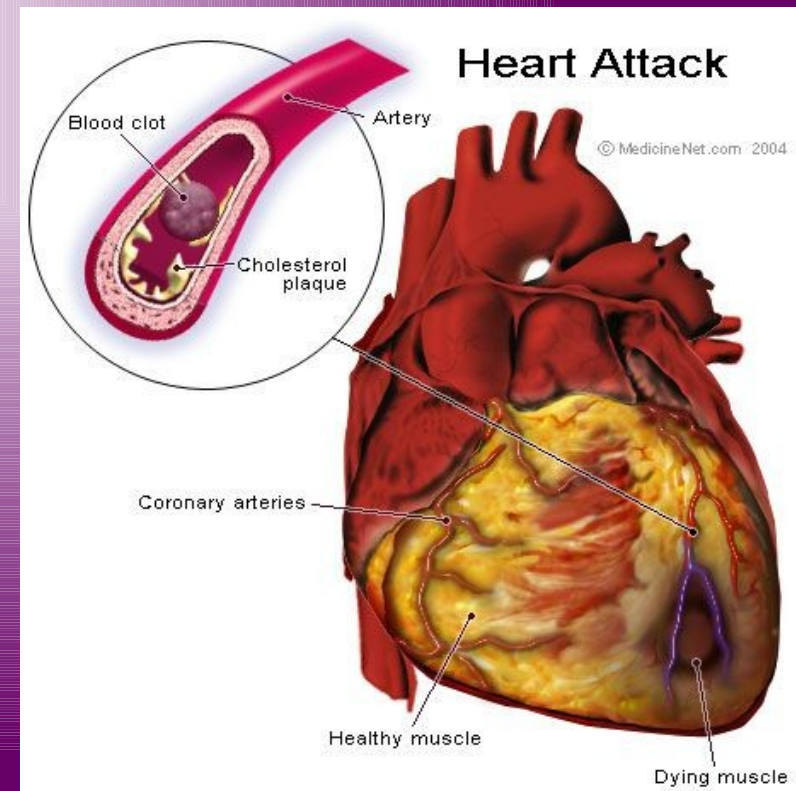
AKUTNI KORONARNI SINDROM

AKS je splošno ime za skupino podobnih bolezenskih stanj. Mednje prištevamo nestabilno angino pectoris, akutni miokardni infarkt (srčni infarkt ali srčna kap) in nenadno smrt zaradi nezadostne oskrbe srčne mišice s kisikom. Vzrok za AKS je največkrat nastanek krvnega strdka v eni od koronarnih arterij.

ZNAKI IN SIMPTOMI AKS-JA

- Poglavitveni simptom AKS-ja je prsna bolečina
- Včasih se bolečina širi tudi v ramena, roke, vrat
- Akutni zapleti AKS-ja se lahko pojavijo nenadoma in jih je včasih nemogoče napovedati
- Drugi zapleti so nevarne motnje srčnega ritma (aritmije)
- Najhujše aritmije lahko srce tudi povsem ustavijo
- Bolnik ob tem nenadoma izgubi zavest in ne kaže več znakov življenja, če ne začnemo takoj z oživljanjem, bolnik lahko v nekaj minutah umre

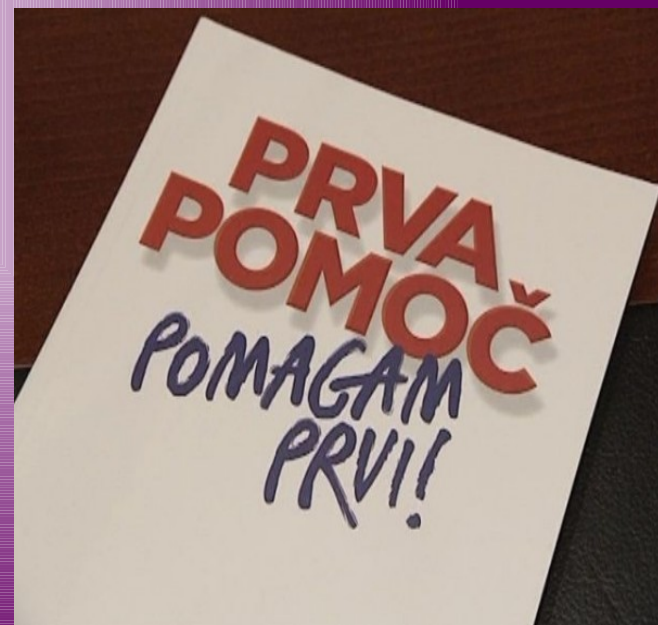
PRVA POMOČ PRI AKS-JU

V primeru znakov, ki kažejo na nestabilno angino pectoris oziroma srčno kap naj bolnik da pod jezik tableto nitroglicerina (Angised) ali uporabi en razpršek nitroglicerina (Nitrolingual pršilo)

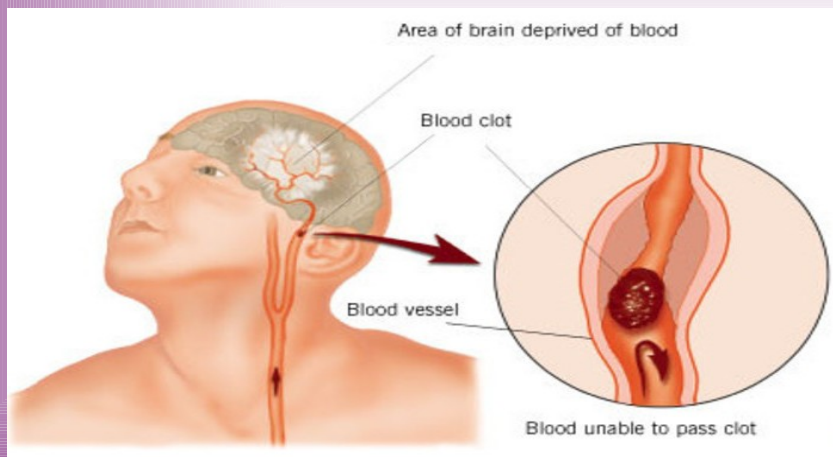
Med čakanjem na medicinsko pomoč lahko damo bolniku 500 mg tableto acetilsalicilne kisline (najbolje, da zgrize pripravek Aspirin Direkt)

Bolnika namestimo v udoben polsedječ položaj, nenehno nadziramo, skušamo pomiriti in opogumiti, mu zrahljamo ovratnik in pas, odstranimo radovedneže in omogočimo dostop svežega zraka

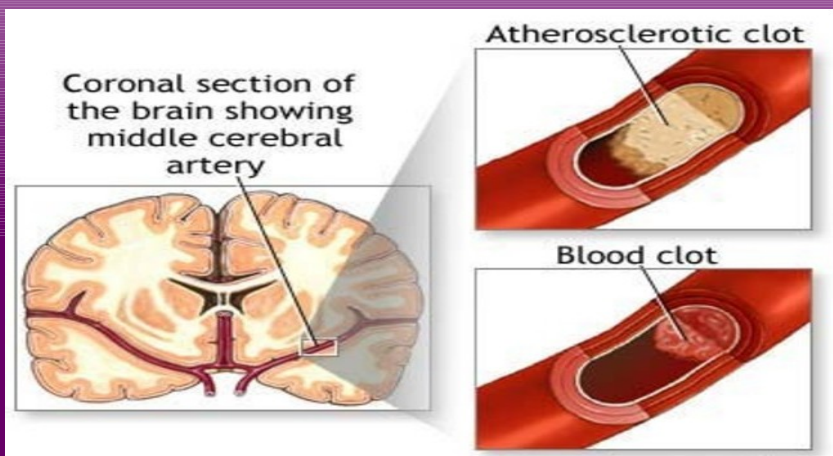
Hitra in pravilna pomoč bližnjega je zelo pomembna in odločilna. Zamujena minuta lahko pomeni razliko med smrtjo in preživetjem

AKUTNA MOŽGANSKA KAP

Do AMK lahko pride zaradi dveh vzrokov: bodisi zaradi strdka, ki zamaši eno od žil v možganih (ishemična kap, zgodi se v nekako 80 odstotkih) bodisi zaradi razpoka katere od žil v možganih (hemoragična kap). Posledice kapi so zelo hude in težke, prizadenejo pa tako bolnika samega kot njegove svojce. Posledice so odvisne predvsem od tega, kateri del možganov je prizadet in kako močno. Če je utrpela leva polovica možganov, so posledice vidne na desni polovici telesa in obratno.

ZNAKI IN SIMPTOMI AMK-i

- delna ali popolna ohromelost polovice telesa
- motnja občutka po eni polovici telesa
- govorne motnje
- motnje vida
- motnje ravnotežja in koordinacije
- težave pri požiranju
- zmedenost, omotičnost
- motnje zadrževanja vode in blata
- redko glavobol
- lahko nezavest

PRVA POMOČ PRI MOŽGANSKI KAPI

Bolnika položimo na ležišče z rahlo dvignjenim vzglavjem, odstranimo vse, kar bi ga lahko tiščalo ali stiskalo. Če je bolnik nezavesten ali bruha, ga obrnemo na bok. Odstranimo nu zobno protezo, če jo ima, in vzdržujemo proste dihalne poti. Bolnik naj ne pije in ne je. Pokličemo številko 112. Pripravimo medicinsko dokumentacijo ter zdravila, ki jih je prejemal, in vse to izročimo reševalcem ali zdravniku nujne medicinske pomoči.

NUJNA STANJA PRI ALERGIJSKI BOLEZNI

Alergija pomeni burno odzivanje organizma na določeno snov, s katero je bila oseba že prej v Stiku in je njen imunski sistem proti njej razvil preobčutljivost. Take snovi imenujemo alergeni. V telo lahko pridejo na različne načine:

- skozi dihala (plesni, perje, iztrebki žuželk...)
- skozi prebavila (sadje, jajca, raki, zdravila...)
- skozi kožo (piki žuželk, injekcije zdravil...)
- ali pa izzovejo reakcijo že po stiku s kožo oz. sluznicami

PREOBČUTLJIVOSTNA REAKCIJA (ANAFILAKSIJA)

Anafilaksija je življenjsko nevarna takojšna sistemska preobčutljivostna reakcija. Razvije se lahko v nekaj sekundah ali v nekaj minutah po vstopu alergena v telo.

Prvi znaki anafilaksije so: srbenje, urtikarija, otekanje ustnih sluznic, nemir in strah.

Pozneje se pojavijo glavobol, stiskanje v prsnem košu, težko dihanje, dušenje, bruhanje ter driska, pospešen utrip, omotičnost in v napredovanju šok, izguba zavesti in zastoj krvnega obtoka.

PRVA POMOČ PRI PREOBČUTLJIVOSTNI REAKCIJI

Prvi ukrep je odstranitev
alergena. Nujno
medicinsko pomoč pokličemo ob
prvih znakih
anafilaksije. Bolniki ki so anafilaksijo že
kdaj doživeli morajo biti opremljeni s
setom za
samopomoč. Pri sebi mora stalno nositi
dve tableti
hitro delujočega antihistaminika in 64 mg
metilprednizolona. Včasih ima bolnik pri
sebi tudi
adrenalin ali ampule adrenalina za
vbrizgavanje.

PIK ŽUŽELKE

Kadar gre za pik žuželke pri človeku z znano alergijo, je med čakanjen na reševalce smiselno poskušati odstraniti želo (če je ostalo v koži). Potrebna je previdnost, da ne stisnemo mešička s strupom ter s tem se povečamo vnos alergena v telo. Na mesto piko damo nato hladen obkladek. S tem zmanjšamo oteklino in upočasnimo absorpcijo strupa oz. antigena.

ASTMA

Astma je bolezen, ki jo označuje kronično vnetje dihalnih poti.

Pogostnost astme je velika pri otrocih in še narašča. Pri

odraslih je astma manj pogosta. Simptome astme

povzročajo zapora bronhijev ali vnetje sluznice bronhijev.

Simptomi in znaki so: kašelj, piskanje v prsnem košu, dušenje, izmeček, tiščanje v prsih.

Poslabšanje astme je lahko povezano s povečanjem vneja bronhijev (virusna ali bakterijska obušba), z zaužitjem

zdravil (aspirin). Hudo poslabšanje astme ogroža življenje.

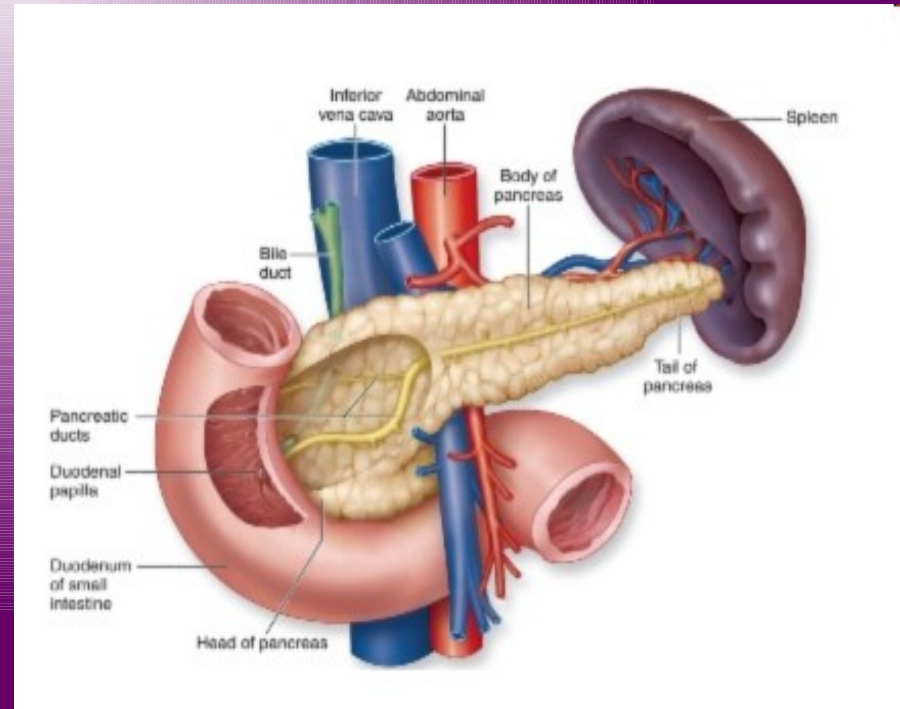
PRVA POMOČ PRI ASTMI

Bolnik naj ima osebno navodilo za ukrepanje ob poslabšanju astme, ki si ga izdelata skupaj z zdravnikom. Poslabšanje je treba čim prej prepoznati, povečati je treba protiasmatično zdravljenje, bolnika mora pregledati zdravnik. Če je bolnik že imel huda poslabšanja astme, ki so ogrožala njegovo življenje, mora vedno pri sebi imeti avtoinjektor z adrenalinom.

NUJNA STANJA PRI SLADKORNI BOLEZNI

Sladkorna boleze (diabetes) je bolezen, ki nastane zaradi pomanjkanja ali zmanjšane proizvodnje insulina v telesu ali zaradi zmanjšane sposobnosti telesnih celic za uporabo insulina. Zaradi tega nastane kronično povečana koncentracija krvnega sladkorja (hiperglikemija).

ZNAKI IN SIMPTOMI ZNIŽANEGA KRVNEGA SLADKORJA

Hipoglikemija je stanje, ko pade koncentracija krvnega sladkorja pod normalno vrednost. Najobčutljivejši organ za pomankanje krvnega sladkorja so možgani. Najprej se pojavijo težave s koncentracijo, utrujenost in upočasnjena reakcija. Ob še nižjih vrednostih krvnega sladkorja se pojavijo motnje v mišljenju in motnje zavesti - od zmedenosti do kome. Drugi značilni simptomi so: lakota, potna blede in hladna koža, tresavica, motnje vida.

816x612 67kb

PRVA POMOČ PRI HIPOGLIKEMIJI

Pri začetnih znakih znižanega krvnega sladkorja naj bolnik zaužije eno veliko žlico sladkorja ali dva dcl sladkega soka. Bolnik naj se umiri in počaka. Če se simptomi ne umirjajo, naj v presledkih 10 min ponavlja enak odmerek, dokler se stanje ne normalizira. Bolniki, ki so doživeli hipoglikemijo ob jemanju tablet morajo nujno k zdravniku.

ZNAKI IN SIMPTOMI ZVIŠANEGA KRVNEGA SLADKORJA

Bolnik je videti prizadet, nemiren, včasih zmeden, lahko ima tudi hujše motnje zavesti. Navaja bolečine v trebuhu in včasih bruha. Prisotni so tudi splošni znaki povečane koncentracije krvnega sladkorja: odvajanje velikih količin urina, huda žeja, izsušenost in utrujenost.

PRVA POMOČ PRI HIPERGLIKEMIJI

Najpomembnejše, kar lahko naredi laik, je zgodnja prepoznava simptomov in napotitev k zdravniku.

Preventivno naj imajo vsi sladkorni bolniki s seboj ustrezno opremo ki jo potrebujejo (insulin, merilec koncentracije krvne glukoze).

AKUTNA BOLEČINA V TREBUHU

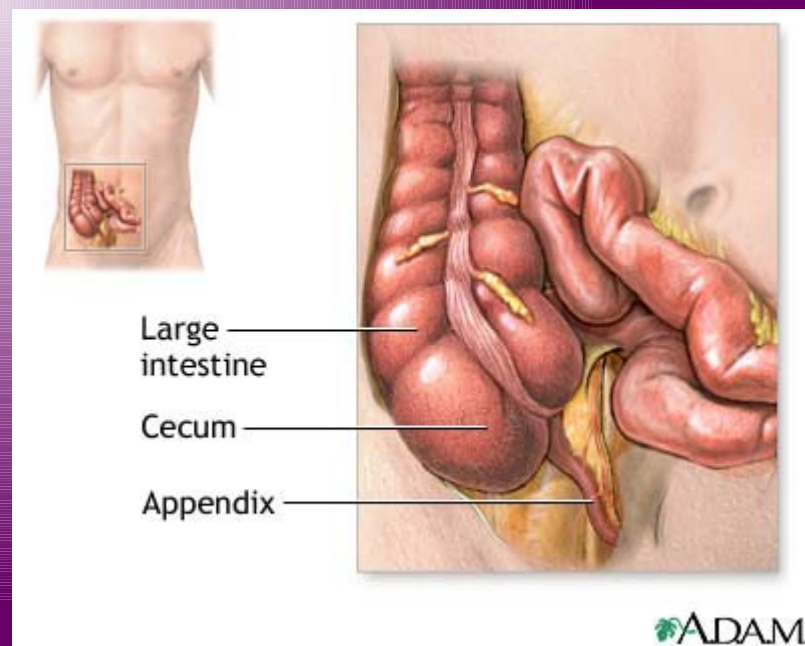
Nujno medicinsko pomoč potrebuje nekdo, ki:

- je prizadet in kaže znake šoka
- ima trebušno steno na otip trdo kod deska oz. če je trebuh na dotik zelo boleč (kar je znak vnetja trebušnice-opne ki ovija trebušne organe)
- ima zelo hudo bolečino (tako, da zaradi nje ne more opravljati vsakodnevnih opravil)
- ima ob bolečini visoko temperature
- z drisko in bruhanjem izgublja telesno tekočino, ki je s pitjem ne more zadovoljivo nadomeščati-grozi dehidracija
- izloča kri z bruhanjem, z blatom, z urinom ali iz rodil

AKUTNO VNETHJE SLEPIČA

Slepič je odrastek začetnega dela debelega črevesa. Večinoma leži v spodnjem desnem delu trebuha. Dolg je v povprečju devet cm in se slepo konča. Zapora slepiča povzroči, da se kopiči sluz, sledi bakterijska okužba in vnetje. Bolezen prizadene 7% ljudi vseh starosti, najpogostejša je v poznem otroštvu.

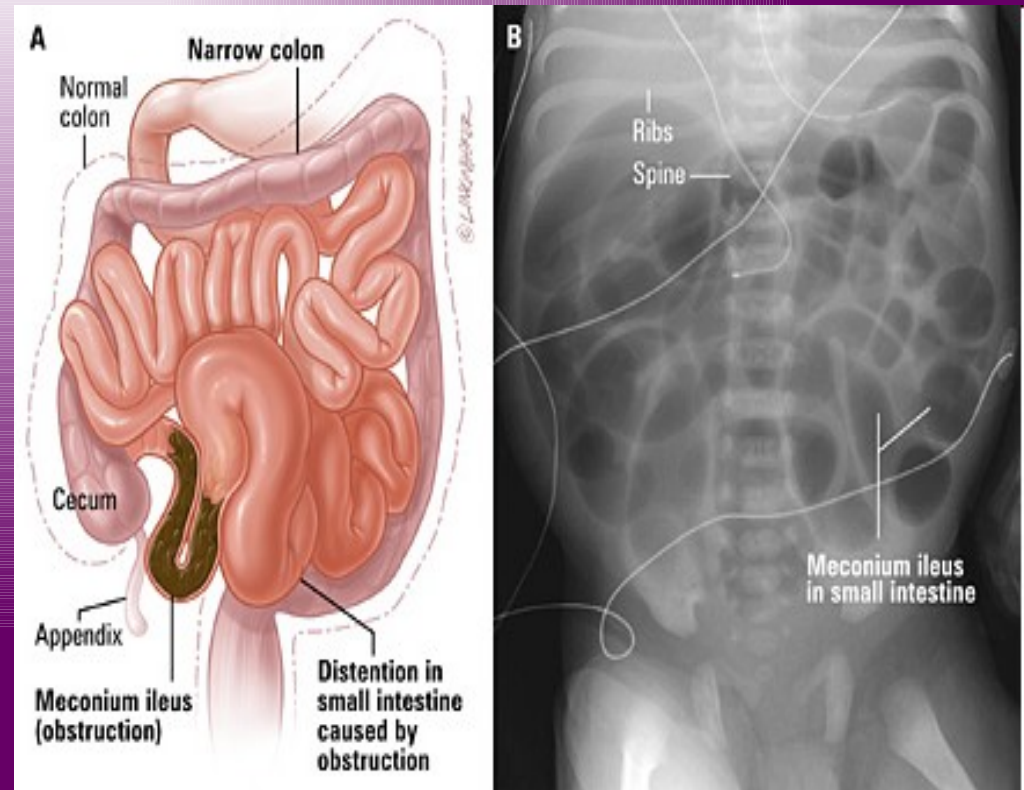

PREDRTJE VOTLEGA ORGANA

Zaradi bolezni nastane najpogosteje kot zaplet rane na želodcu ali dvanajstniku. Navadno se kaže kot nenaden pojav zelo hude bolečine v območju žličke, ki pa se hitro razširi po vsem trebuhu. Težave ne prenehajo. Bolnik včasih bruha, pozneje postane trebuh trd in boleč, nazadnje se razvije šok. Simptomi so podobni kot pri predrtju anevrizne trebušne aorte.

ZAPORA ČREVEESA

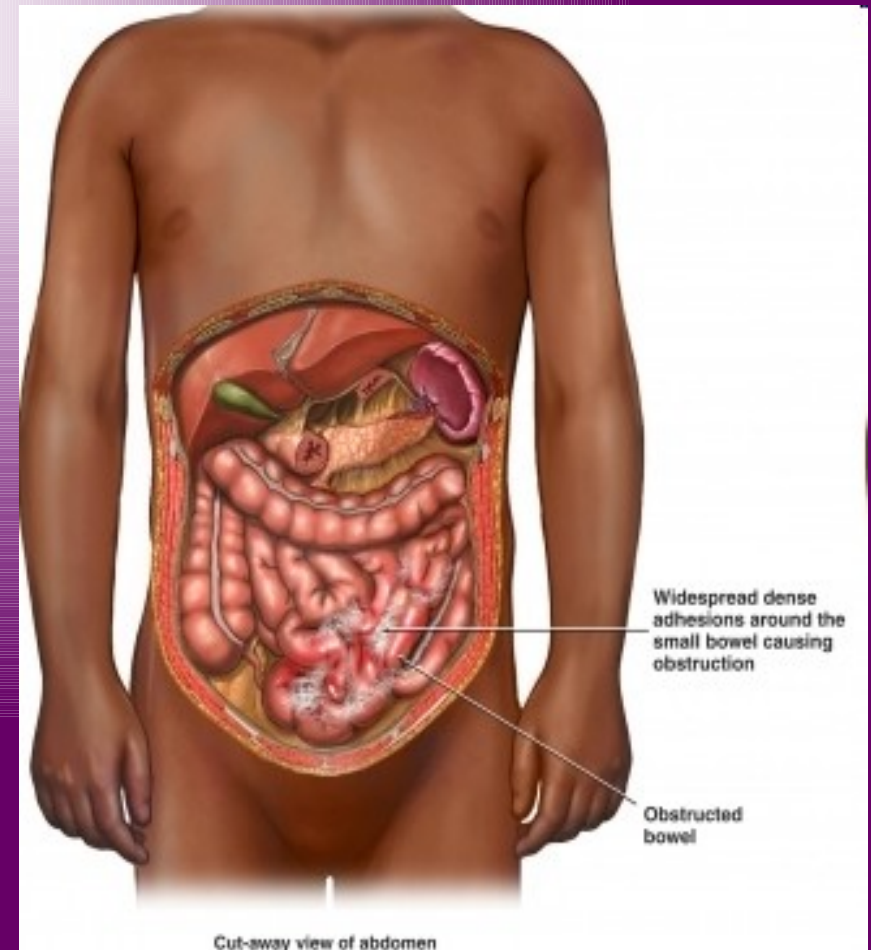
- Lahko je funkcionalna ali mehanična.
- Funkcionalni ali paralitični ileus pomeni renehanje krčenja mišic v steni črevesa. Pomikanje vsebine vzdolž črevesa se s tem ustavi. Razvije se pri hudo prizadetih bolniki z različnimi obolenji predvsem v trebuhu, pogosto pa tudi po trebušni operaciji ali poškodbi trebuha.

PRVA POMOČ PRI AKUTNI BOLEČINI V TREBUHU

Pri resnih boleznih v trebuhu je zelo pomembna zgodnja prepoznavanje. Bolnik mora k zdravniku. Za zelo prizadetega bolnika ali ob znakih šoka je potreben prevoz z reševalnim vozilom.

Bolečino omilimo s položajem telesa, ki sprosti trebušne mišice.

NUJNA BOLEZENSKA STANJA POVEZANA S PREGRETJEM

Ločimo dve vrsti povečanja telesne temperature nad normalno: vročino in pregretje. Razlika je v delovanju možganskega središča za nadzor temperature.

Začetni simptomi pregretja so občutek izčrpanosti in krči skupin velikih mišic.

POJAVNE OBLIKE PREGRETJA

VROČINSKA SINKOPA

Je kratkotrajna, prehodna izguba zavesti pregretega bolnika zaradi prehodnega padca krvnega tlaka, ki ponavadi nastane zaradi kombinacije več dejavnikov

VROČINSKA IZČRPANOST

Nastane ob stopnjevanju dehidracije in/ali izgube soli pri pregretem bolniku. Splošni oslabelosti in glavobolu se pridruži slabost in bruhanje, razsodnost bolnika lahko postane omejena.

VROČINSKA KAP

Nastopi ob stopnjevanju vročinske izčrpanosti, ko termoregulacijski mehanizmi odpovedo. Prizadeti se zato ponavadi ne poti več, telesna temperatura običjno preseže $40,5^{\circ}\text{C}$. Pojavijo se lahko tresavica, krči, nenavadni, nehotni gibi, motnje ravnotežja.

PRVA POMOČ PRI STANJIH POVEZANIM S PREGRETJEM

V vseh primerih poskušamo
preprečiti nadaljnje segrevanje
bolnika-premestitev v
senčen, zračen in hladen prostor. V
primeru vročinske kapi je nujna
čimprejšnja zdravniška
pomoč. Med čakanjem
poskušajmo bolnika čim hitreje
ohladi na temperature 38-
39°C. To najučinkoviteje naredimo
z izhlapevanjem
vode. Prizadetega
slečemo, močimo ga z mlačno
vodo in vanj usmerimo ventilator.

LITERATURA

- Uroš Ahčan (2007), Prva pomoč, priročnik za voznike motornih vozil
- Uroš Ahčan (2007), Prva pomoč, priročnik za učence in dijake
- http://www.pomagamp prvi.si/Obnovi_znanje_prve_pomoci/Prva_pomoc_pri_mozganski_kapi/
- <http://www.pomurske-lekarne.si/si/index.cfm?id=1575>
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Sladkorna_bolezen
- <http://www.viva.si/clanek.asp?id=340>

**HVALA
ZA
POZORNOST**